

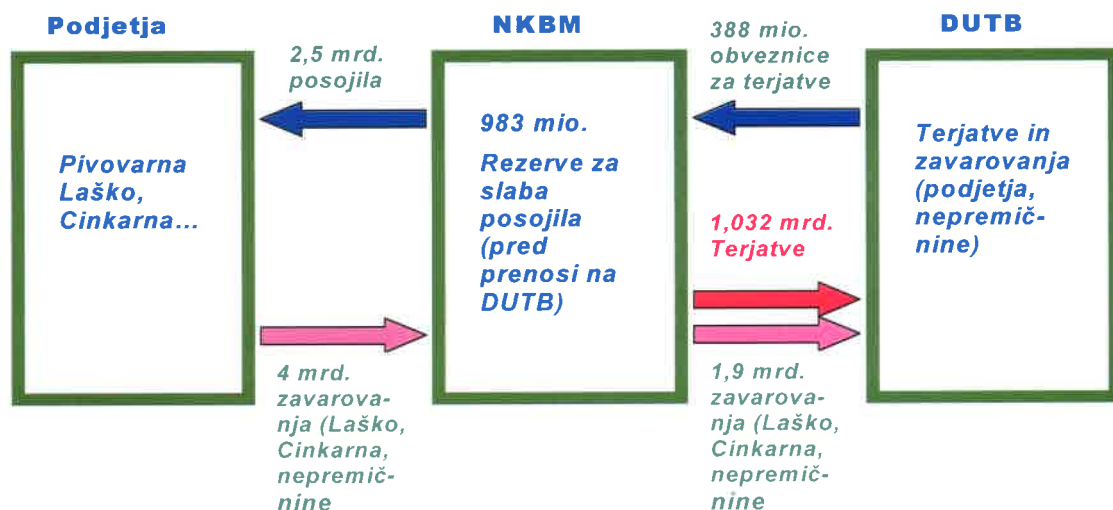
Civilna iniciativa »Izbrisani mali delničarji Nove KBM«
Sekcija NKBM pri Vseslovenskem združenju malih delničarjev

Ruše, 29. maj 2014 in
Ljubljana, 29. maj 2014

Državnemu zboru Republike Slovenije
Šubičeva ul. 4, 1102 LJUBLJANA

Pišemo Vam v imenu malih (nepoučenih) vlagateljev Nove kreditne banke Maribor (dalje NKBM), do 17. decembra 2013 družbe z največ delničarji v Sloveniji. Tega dne je Banka Slovenije (BS) sprejela *Odločbo o izrednih ukrepih*, s katero so v treh bankah z večinskim državnim lastništvom (četrti bo očitno Banka Celje) razlastili četrtno prebivalstva: nad 100.000 imetnikov bančnih delnic, več kot 2.000 lastnikov podrejenih obveznic in okoli 500.000 državljanov, ki varčujejo v pokojninskih družbah, družbah za upravljanje in zavarovalnicah – skupaj za več kot 500 M€ (milijonov evrov). Izgube so utrpela tudi številna podjetja in občine. Celotno premoženje NKBM je država prenesla nase. Bilanco prenosov prikazuje spodnja slika, neto tok iz NKBM na DUTB je znašal 2.540 M€. Država si je prisvojila sredstva lastnikov NKBM: 592 M€ kapitala, 983 M€ rezervacij in del bodočih dobičkov DUTB. Z NKBM si je država hkrati prilastila še Poštno banko Slovenije, polovico Adria Bank, KBM Banko in 9 drugih hčerinskih podjetij ter se znebila obveznosti za državno garantirane kredite prenesenim podjetjem.

FINANČNI TOKOVI NKBM

Država je v letih 2007 in 2008 prodala četrtno delnic Nove KBM malim delničarjem. *Prospekt o ponudbi delnic javnosti* in *Povzetek prospekta* je potrdila Agencija za trg vrednostnih papirjev. Država je v obdobju 2007–2013 imenovala člane nadzornega sveta in preko njih vodstvo NKBM ter narekovala pomemben del poslovne politike banke. V letu 2013 je najprej drugim delničarjem NKBM prepovedala dokapitalizacijo banke in jih je nato z dodatno izdajo velikega števila delnic iztisnila iz lastništva. Potem jim je z novelo Zakona o bančništvu poddržavila premoženje v banki. Pri razlastninjenju se je sklicevala na Evropsko komisijo in njena pravila o državni pomoči bankam, ki pa

niso obvezna in jih še niso uporabili v nobeni državi članici EU. Smernica (direktiva) o državni pomoči bankam je šele v postopku sprejemanja in bi po predlogu začela veljati leta 2018.

Metodologija ocenjevanja 'slabih terjatev' bank v Zakonu o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB) ni bila določena. Izdana je bila kot Priloga 2 k Uredbi o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank in je doživela v letu 2013 tri različice. Uradnik lahko napiše kar koli, stroka in politika morata tak predlog kritično pregledati, kar se dogaja v postopku sprejemanja zakona. Zunanji ocenjevalci se niso držali niti modela niti elementov v Prilogi in tudi ne metodologije Mednarodnih računovodskih standardov. Zato so državni uradniki pri prenosu dobrih terjatev, skupaj z zavarovanji zanje, in lastniških deležev podjetij na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB) uporabili enormne diskonte (nad 70 %), ki so pomenili siromašenje banke in lastnikov. Država je delničarjem zaplenila premoženje in ga nato vložila v banko kot svojo lastnino. Dokapitalizacije večinoma ni plačala z gotovino, le depozite in obveznice RS je pretvorila v lastniški kapital in izdala obveznice DUTB, plačljive čez 2–3 leta. Podrobnosti dogajanja so opisane v utemeljitvi predloga.

Naj **povzamemo** v utemeljitvi napisana dejstva – država je:

- kršila zakonodajo o prevzemih pri večinskem deležu v banki;
- delničarje je z nepoštenima dokapitalizacijama (prepoved vplačil za druge lastnike banke, izredno nizka cena ogromnega števila novih delnic) močno oškodovala;
- sprejela je škodljiv zakon o 'slabi banki' in novelo zakona o bankah in z njo ponovno uvedla ukrepa komunističnega prava – izredne razmere in nacionalizacijo zasebnega premoženja;
- uporabila je merila za ocenjevanje premoženja bank, ki so nestrokovna in v nasprotju z Mednarodnimi računovodskimi standardi ter nimajo pokritja v ustreznem zakonu;
- preko Banke Slovenije je s prenosom podjetij na DUTB zmanipulirala bilance bank tako, da je hipotetično bodočo izgubo v letih 2013–2015 (z 1 % verjetnostjo, za katero je bilo že takrat 99 % jasno, da se ne more zgoditi – sedaj je gotovost že 100 %) spremenila v že realizirano;
- izbrisala je male delničarje, čeprav je bila kapitalska ustreznost banke še zadostna (8,4 %);
- dodatno razvrednotenje premoženja NKBM je bilo opravljeno po izbrisu 18. 12. 2013;
- lomastila je po banki in borznem trgu ter odganjala in odgnala domače in tuje vlagatelje;
- prevarala je male delničarje s *Povzetkom prospekta*, ki ni odražal dejanskega stanja v banki;
- ves čas je politično kadrovala in nadzorovala banko, mali delničarji pri tem niso sodelovali.

Predlagamo dogovor o odpravi nepoštenega ravnanja države na osnovi naslednjega predloga:

- zahtevamo bilance bank po Mednarodnih računovodskih standardih pred izrednimi ukrepi;
- ne pristajamo na zmanipulirane cene delnic NKBM zaradi inflacije njihovega števila od 39 milijonov na 323 milijonov (8,3-kratnik) v letu 2013 in na prenos dobrih podjetij na DUTB;
- zahtevamo spremembo ZUKSB, ZBan-1L in Odločbe BS, prevrednotenje dokapitalizacij in deleža države ter vrnitev delnic v višini dejansko vplačanih vložkov od leta 2007 do leta 2011 s prišteti obrestmi od vplačila delnic do restitucije delnic in odšteti dividendami, kar pomeni okoli 200 M€ v 1.260 M€ vpisanega kapitala (15 %) ter
- ustrezen lastniški delež v DUTB, kjer je del premoženja NKBM.

Predlagamo, da podprete naše prizadevanje za rešitev spora. *Sporočilo* EK kot pravni vir ni le kršitev prava EU temveč tudi kršitev ustavnega načela suverenosti. *Odločba* BS ogroža finančno stabilnost

kapitalskega trga, bančnega sistema, gospodarstva in s tem cele države. Razlastitev malih vlagateljev krši 33. čl. Ustave RS in 1. čl. Protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato so pred volitvami v Evropski parlament tudi pri nas začele rasti evro-skeptične stranke, ki zahtevajo velike vsebinske spremembe v EU zaradi uničevanja gospodarstva ter izigravanja malih vlagateljev s strani finančne industrije, velikega kapitala in njihovih lobijev.

Utemeljitev predloga

Država uničuje kapitalski trg in male vlagatelje

Država je leta 2007 v prvi množični javni prodaji delnic kake državne družbe prodala 109.627 državljanom 5,6 milijona delnic NKBM po 27 € (evrov). Število delnic za posameznega delničarja je bilo omejeno tako, da je lahko vplačal največ 7.000 €. Povprečna naložba je znašala 1.380 €. Finančni minister takratne vlade, dr. Andrej Bajuk, je trdil, da je cena poštena, mednarodno preverjena, da se bo naložba dolgoročno splačala in je varna. Mnogi od varčevalcev so svoje (vezane) depozite v isti banki pretvorili v delnice, nekateri so si denar za nakup izposodili. NKBM je pred prodajo objavila *Povzetek prospekta o ponudbi delnic javnosti*¹, ki sta ga potrdili Vlada RS in Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP); prospekt je dejansko pogodba, v kateri so zapisane pravice imetnikov delnic. V njem je bila tudi simbolična spodbuda (2 delnici, vredni 54 €) za dolgoročno lastništvo – več kot 90 % malih (nepoučenih) vlagateljev, ki so kupili delnice, je banki res ostalo zvestih do konca, do izbrisa delnic ter izgube zaupanja v domače banke, državo in Evropsko komisijo.

Mali vlagatelji niso bili špekulanti, kot bi lahko sledilo iz besed predsednika Evropskega parlamenta, g. Martina Schultza o lastnikih bank: »Peščica pobira velike dobičke in zanje celo ne plačuje davkov, a ko je treba pokrivati izgube bank, pade to na pleča davkoplačevalcev.«² Morda so v razvitih državah EU lastniki bank res milijonarji, ki so s krizo obogatili – pri nas je bilo po prodaji leta 2007 kar 24 % NKBM v rokah malih delničarjev, ki so vložili po nekaj sto evrov – danes imajo nekaj sto evrov plače ali pokojnine, v krizi so se jim plače in pokojnine še zmanjševale, če so jih sploh dobili.

Pri sanaciji bank s prenosom slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB) žal ne gre za odpravljanje vzroka težav, to je katastrofalne državne politike do domačih vlagateljev, zlasti malih vlagateljev na kapitalskem trgu. Država vsakih nekaj let razglasi izredne razmere in potem uniči investicijske družbe, sklade in sredstva malih vlagateljev. Uničevanje pravno podpre njen pravosodni sistem. Delnic potem noče nihče več kupovati, vsi se jih skušajo znebiti in cene strmoglavijo. Vlada in mediji v zadnjih mesecih pišejo samo o obnavljanju zaupanja tujih vlagateljev, za domače se ne zmenijo. Finančna in gospodarska kriza je Slovenijo prizadela neprimerno bolj kot druge države tudi zaradi slabe upravljalvske prakse države, zlasti na področju kapitalskega trga: namernega oviranja vlaganj in uničevanja kapitala vlagateljev. Mejniki te nacionalne ekonomske katastrofe so:

- 1993 nacionalizacija družbenega premoženja v upravljanju zaposlenih in državljanov,
- 1996 uničenje vzajemnih skladov Proficia Dadas s 3.500 vlagatelji,

¹ Povzetek prospekta o ponudbi delnic javnosti, NKBM, 2007.

² Schultz slovenskim poslancem, RTV SLO MMC. <http://www.rtvlo.si/evropska-unija/schulz-slovenskim-poslancem-mocni-smo-le-skupaj/332094>, 14. 3. 2014.

- 2012 propad vzajemnih skladov Zvon Ena in Dva Holding s 65.000 vlagatelji, skladov NFD itd.,
- 2013 končni udarec delničarstvu – množični izbris nad 100.000 malih delničarjev 5 ali 7 bank.

Izkušnje vlagateljev s slovensko državo so skrajno slabe. Le v odboru jeznih varčevalcev so leta 1993 uspeli doseči skupni jezik z njo – tudi takrat je bilo tri največje slovenske banke nujno rešiti v dobro državljanov, bank, varčevalcev in države. S sanacijo so bile ozdravljene, devizni depoziti rešeni in banke so državi 15 let odplačevale vložena sredstva z dividendami in dobički. Pri finančnih naložbah v delnice in sklade kasneje take pripravljenosti ni bilo. Domači vlagatelji so dobili jasne dokaze, da država njihovih naložb ne ceni, nasprotno, oropa jih takoj, ko je mogoče.

V tem pismu se bomo poglobili samo v zadnjega od mejnikov in še to samo na primeru NKBM.

Metodologija vrednotenja v podzakonskem aktu namesto v zakonu

Državni zbor je na predlog vlade 23. 10. 2012 sprejel Zakon o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB)³, s katerim je ustanovil DUTB ('slabo banko'). V ZUKSB ni meril in kriterijev (metod in elementov) za ocenjevanje premoženja bank; vrednotenje prenesenih terjatev, merila in kriterije za povečanje osnovnega kapitala bank ter posledice ukrepa za obstoječe lastnike (v 4. odst. 11. čl., 5. odst. 23. čl. oz. 11. točka 2. odst. 27. čl.) ureja s podzakonskim aktom vlada po posvetovanju z Banko Slovenije (BS). ZUKSB je za ocenjevanje ukrepov, potrebnih za stabilnost bančnega sistema ali kapitalsko ustreznost bank predvidel medresorsko Komisijo z 8 člani (po enega predlagata Kabinet predsednika vlade in Ministrstvo za gospodarstvo, po tri pa Ministrstvo za finance in BS). Člane komisije je BS imenovala 11. 1. 2013 in Vlada 14. 3. 2013. Naslednji dan je Vlada izdala Uredbo o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank,⁴ čeprav še ni prejela mnenja Evropske centralne banke (ECB)⁵. V 3. odst. 6. čl. Uredbe je država določila kot pogoj za dokapitalizacijo, da se izguba banke pokrije iz sredstev obstoječih imetnikov kapitalskih instrumentov banke. Brez vednosti zakonodajalca je s podzakonskim aktom določila metodologijo ocenjevanja realne dolgoročne ekonomske vrednosti terjatev oziroma potencialnih terjatev. Model in elementi so bistveni in ne smejo biti arbitrarno določeni v Banki Slovenije ali celo v Bruslju. Ustavno sodišče je letos razveljavilo zakon o davku na nepremičnine prav zato, ker metodologija vrednotenja (model in elementi) ni bila sprejeta z zakonom!

ECB je v Mnenju opozorila na naglico pri izdaji Uredbe in na nekatere napake, med njimi zlasti na:

- BS bi morala biti aktivneje vključena v dejavnosti DUTB in stabilnosti finančnega sistema;
- na DUTB bi morali najprej prenesti sredstva, ki za banko predstavljajo največje breme;
- vrednotenje sredstev bi morala potrditi mednarodno priznana revizijska družba;
- dejavnost in poslovanje DUTB bi moralo spremljati neodvisno telo.

³ Zakon o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB), Ur. l. RS, št. 105/2012, 27. 12. 2012.

⁴ Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank, Ur. l. RS, št. 22/2013, 15. 3. 2013.

⁵ Evropska centralna banka, Mnenje o ukrepih za krepitev stabilnosti bank, CON/2013/21, 22. 3. 2013.

Vlada je imenovala člane medresorske komisije iz 20. čl. ZUKSB⁶: mag. Marjan Divjak, Štefan Preglej, mag. Kristina Šteblaj (vsi iz Ministrstva za finance, MF), mag. Uroš Rožič (iz MGRT), mag. Bernard Brščič (kabinet Vlade), mag. Janez Fabjan, mag. Stanislava Zadavec-Capriolo in Jasna Iskra (vsi iz Banke Slovenije, BS). Nismo mogli ugotoviti, če je bil kateri od teh članov kasneje zamenjan.

Nova vlada je junija 2013 izdala spremenjeno in dopolnjeno Uredbo⁷, v kateri je odpravila nekatere od napak, vendar ni upoštevala zgornjega mnenja ECB. Komisiji je naložila, da upošteva tudi rezultate skrbnega pregleda aktive bank in dodatnih obremenitvenih testov. Na zahtevo Evropske komisije, ki je blokirala dokapitalizacijo bank, je zaostri 3. odst. 6. čl.: »Pred izvedbo ukrepov za povečanje osnovnega kapitala banke ... se mora izguba banke pokriti v breme ... sredstev kapitalskih instrumentov banke.« To je napravila pred izdajo *Sporočila EK*⁸ (30. 7. 2013) in ponovno pred pridobitvijo mnenja ECB. Popravila je tudi metodologijo za ocenjevanje vrednosti terjatev in jo vezala na Mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti (MSOV).

ECB je v ponovnem Mnenju o Uredbi⁹ pozvala organe, da izvedejo še ostala priporočila iz prejšnjega mnenja. Posebej jih je opozorila na potrebno verodostojnost rezultatov, ki naj bi prispevali k ponovni vzpostavitvi zaupanja v slovenski bančni sistem.

Pregled kakovosti sredstev in obremenitveni preizkusi

Na zahtevo Evropske komisije je bil v 10 slovenskih bankah nato napravljen pregled kakovosti sredstev (AQR), v 8 bankah so bili izvedeni obremenitveni preizkusi (stresni testi, ST). »Pregled AQR je zajemal preverjanje popolnosti in celovitosti podatkov, pregled posameznih kreditov in vrednosti zavarovanj ter identifikacijo ustreznosti oblikovanih oslabitev; cilj ST je bil ocena morebitnih potreb po kapitalu v razmerah osnovnega in neugodnega scenarija za obdobje 2013–2015. Obseg, pogoje in izvajalce je določila Medresorska komisija vlade in Banke Slovenije po posvetovanju z Evropsko komisijo (EK), Evropsko centralno banko (ECB) in Evropskim bančnim organom (EBA). Izvedbo je nadzoroval Usmerjevalni odbor, ki so ga sestavljali Banka Slovenije (BS), Ministrstvo za finance ter opazovalci iz EK, ECB in EBA. Vsi so aktivno sodelovali v procesu. Scenarije sta določili EK in ECB.«¹⁰

NKBM (Skupina) je **31. 12. 2012** imela po revidiranih podatkih 227 M€ navadnega lastniškega kapitala, 327 M€ najbolj kakovostnega temeljnega kapitala (Core Tier 1, CT1) in 253 M€ osnovnega kapitala – kapitalna ustreznost je bila 9,17 %. Imela je 70 M€ dobička pred oblikovanjem oslabitev in rezervacij, ki so do takrat kumulativno znašale 759 M€. Pokritje slabih kreditov je bilo v NKBM 80,8 %, bistveno boljše kot v NLB (59,3 %), Abanki (55,7 %) in bankah v tuji lasti (okoli 42 %). Delež slabih kreditov (19,6 %) je bil v NKBM nižji kot v NLB (28,2 %) in Abanki (25,7 %). Razmerje med krediti in

⁶ Vlada imenovala člane medresorske komisije iz 20. člena Zakona o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank, http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/vlada_imenovala_clane_medresorske_komisije_iz_20_clena_zakona_o_ukrepih_rs_za_krepitev_stabilnosti/, 14. 3. 2013.

⁷ Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank, Ur. l. RS, št. 51/2013, 14. 6. 2013.

⁸ Evropska komisija, Pravila o državni pomoči bankam, 2013/C 216/01 (Ur. l. EU, 30. 7. 2013).

⁹ Evropska centralna banka, Mnenje o ukrepih za krepitev stabilnosti bank, CON/2013/76, 13. 8. 2013.

¹⁰ Banka Slovenije, Pogosta vprašanja in odgovori o reorganizaciji slovenskega bančnega sistema, <https://www.bsi.si/>. Dostop 18. 4. 2014

depoziti je bilo izravnano (0,99) in nižje kot v NLB (1,11) in Abanki (1,05). Več kot polovica premoženja, s katerim bi lahko pridobila financiranje ECB (400 M€), je bila prosta. Vrednost zavarovanj je bila znižana za 570 M€ (od 5.630 M€ na 5.060 M€), medtem ko so bruto krediti padli le za 230 M€. NKBM je torej oblikovala ogromno rezervacij, imela je nadpovprečno oslABLJENE primerljive kredite z nadpovprečno visokim zavarovanjem. To kaže na manipulacijo države, s katero se je ustvarjal izjemen pritisk na ceno delnice, 'nujno' potrebo po dokapitalizaciji (države) z razlastitvijo malih delničarjev in na koncu njihovo iztisnjenje iz lastništva, čeprav iz predstavljenih podatkov kaj takega sploh ni bilo potrebno.

Stresne teste je opravila družba Oliver Wyman, ki jo je izbrala ECB.¹¹ Ugotovila je, da bi v primeru neugodnega scenarija z 1 % verjetnostjo uresničenja lahko v obdobju 2013–2015 nastala bodoča, domnevna izguba 1.947 M€. Ker je bila absorpcijska sposobnost NKBM ocenjena na 892 M€, naj bi na koncu leta 2015 morebitna nepokrita neto izguba pri izbranih predpostavkah znašala 1.055 M€¹². To domnevo je Banka Slovenije z manipulacijo spremenila v kruto fizično realnost. Banka Slovenije to priznava v odgovorih na vprašani št. 46^B: »banke bodo morale zagotoviti morebitni primanjkljaj razpoložljivega kapitala na osnovi neugodnega scenarija« in 48: »potrebe bank po dodatnem kapitalu za zagotovitev minimalne kapitalske ustreznosti so enake potrebnemu znesku dokapitalizacije«.

Na osnovi rezultatov stresnih testov (izvajali sta ga družbi Oliver Wyman in Roland Berger), pregleda kakovosti sredstev (izvajali sta ga družbi Deloitte in Ernst & Young) ter vrednotenja nepremičnin (izvajalo ga je več 'neodvisnih cenilcev') je Banka Slovenije (BS) izdala zgoraj omenjeno *Odločbo o izrednih ukrepih*.¹³ Že v dobrem mesecu po izdaji *Odločbe* ter izbrisu delnic in obveznic se je pokazalo, da so bile predpostavke obremenitvenih preizkusov (stresnih testov) napačne in s tem ocene o potencialni nepokriti izgubi v višini 1.055 M€ nerealne. Npr. padec BDP je bil v neugodnem scenariju za leto 2013 ocenjen na -3,1 %, dejansko je bil -1,1 %; letos naj bi bil padec BDP -3,8 %, državni Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) napoveduje rast +0,5 %, Evropska komisija celo 0,8 %! Skupen padec BDP naj bi po *Poročilu o skrbnem pregledu bančnega sistema in ukrepih*¹⁴ bil v obdobju 2013–2015 kar -9,5 %, padec zasebne potrošnje pa celo -18 %; Evropska komisija je za obdobje 2013–2015 napovedala rast BDP za 1,1 % in padec zasebne potrošnje le -1,4 %¹⁵!

Izvirno poročilo BS ne navaja avtorjev, ni podpisano in je brez datuma¹⁶. Metodologija ocenjevanja z modelom in elementi vred ni bila opredeljena z zakonom in je bila v nasprotju z mednarodnimi računovodskimi standardi. Ocenjevati bodoče izgube je tvegano početje, na osnovi 1 % verjetnosti morebitnih bodočih izgub razlastniti četrtino prebivalstva pa je nestrokovno, zavržno, ekonomsko nespametno in nedržavotvorno dejanje. Ali bo država zaradi nerealnih ocen sedaj vrnila premoženje

¹¹ Benoît Cœuré, Delo, 15. 2. 2013.

¹² Rezultati skrbnega pregleda Nove KBM, <http://www.nkbm.si/rezultati-skrbnega-pregleda> (dostop 12. 4. 2014)

¹³ Banka Slovenije, *Odločba o izrednih ukrepih*, 17. 12. 2013. Objavljena v celoti 17. 3. 2013.

¹⁴ Banka Slovenije, *Poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema in ukrepih*, dostop 18. 4. 2014.

¹⁵ P. Žerjavič, Unija v čedalje boljši gospodarski formi, Delo, 6. 5. 2014.

¹⁶ Banka Slovenije, Full report on the comprehensive review of the banking system, <https://www.bsi.si/nadzor-bank.asp?Mapald=1600>, dostop 18. 4. 2014.

oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic? To mora narediti iz pravnih, ekonomskih, političnih in etičnih razlogov.

V osmih bankah so s stresnimi testi našli po neugodnem scenariju z 1 % verjetnostjo po eni metodi (top-down) 4.177 M€ primanjkljaja kapitala, po drugi (bottom-up) pa 3.280 M€ – vzeli so večjega! Kakšno je torej bilo izvajanje obremenitvenih preizkusov in načrtovanje dokapitalizacij, če se predpostavke in rezultati toliko razlikujejo od dejstev? Avstrijska banka Raiffeisen je pri 113 M€ »zelo konzervativno« ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja v istem obremenitvenem preizkusu svojo podružnico v Sloveniji dokapitalizirala le s 40 M€. Svojih delničarjev niso razlastnili, saj s tem višine kapitala ne bi spremenili, nasilna zamenjava lastnikov pa bi bila usodna za banko in državo Avstrijo. Osnova tržnega gospodarstva je zbiranje in vlaganje kapitala, »kreditni kapitalizem« pa hitro propade, kot dokazujejo nedavne slovenske izkušnje.

Sporna novela zakona o bančništvu

Državni zbor RS je na zahtevo Evropske komisije (po priporočilu Evropskega sveta) in v skladu z njenim *Sporočilom*⁸ dne 14. 11. 2013, sprejel *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu*¹⁷. Z njim je Vlada zgoraj omenjeno razlastitev delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic iz podzakonskega akta (Uredbe) prenesla v Zakon o bančništvu. V njem je v 15. čl. določila:

- da kvalificirane obveznosti (osnovni kapital banke in obveznosti do imetnikov hibridnih finančnih instrumentov – podrejenih obveznic) prenehajo z odločbo BS o izrednem ukrepu;
- kadar zaradi nujnosti ukrepa ni mogoče pridobiti ocene vrednosti sredstev od neodvisnega cenilca podjetij, izdelava oceno vrednosti BS;
- upniki kvalificiranih obveznosti niso upravičeni zahtevati od banke povračila škode ali uveljavljati drugih zahtevkov, ki so pogodbeno dogovorjeni;
- tožbo proti odločbi BS o izrednem ukrepu lahko vloži samo banka, ne pa razlastnjeni;
- delničarji ..., katerih pravice so prizadete zaradi učinkov odločbe BS o izrednem ukrepu, lahko zahtevajo od BS povrnitev škode ..., če dokažejo, da je škoda zaradi učinkov izrednega ukrepa višja, kot bi bila v primeru, če izredni ukrep ne bi bil izrečen.

ECB, ki je tokrat dobila zahtevo za mnenje o spremembah in dopolnitvah zakona pravočasno¹⁸, je predlagatelja opozorila na nekatere pomanjkljivosti predloga zakona:

- pooblastila BS za zmanjšanje osnovnega kapitala ... se zgledujejo po predlogu direktive ..., ki je trenutno v postopku sprejemanja; v tej zvezi ECB razume, da bo zakonodajalec zakon revidiral, ko bo navedena direktiva sprejeta;
- ECB ugotavlja neskladnost med ureditvijo izjem od ukrepov za delitev bremen ... in ureditvijo ..., ki ne določa nobenih izjem od delitve bremen.

Dr. France Arhar, brez dvoma naš najbolj izkušen bančnik, ki je kot guverner Banke Slovenije nadvse uspešno reševal prvo bančno krizo po osamosvojitvi, vodil banko Unicredit skozi krizo brez izgub in odpisov ter sedaj vodi Združenje bank Slovenije, ni razumel, zakaj oblast v Sloveniji tako hiti z novelo

¹⁷ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu, ZBan-1L, Ur. l. RS, št. 96/2013, 22. 11. 2013.

¹⁸ Evropska centralna banka, Mnenje o ukrepih za reorganizacijo bank, CON/2013/73, 15. 10. 2013.

zakona o bančništvu, saj Evropska komisija načrtuje zaostritev glede delnic in podrejenih obveznic s 1. 1. 2018. »Tu gre tudi za vprašanje vrednosti zaupanja. Tega se ne da kupiti, moraš si ga zaslužiti« je opozoril. Kljub vetu Državnega sveta je Državni zbor doslej edini v EU sprejel zakon o razlastitvi vlagateljev. Banka Slovenije se v zgoraj omenjeni *Odločbi o izrednih ukrepih* 17. 12. 2013 sklicuje na odločbo Evropske komisije, ki jo je prejela šele naslednji dan (18. 12. 2013)¹⁹. V njej tako na str. 5 (Obrazložitev: zadnji odstavek) piše, da je bila izdana »na podlagi odločbe Evropske komisije ... z dne 18. 12. 2013«. Z odločbo je država po letu 1996 ponovno razglasila izredne razmere ter nacionalizirala premoženje delničarjev in imetnikov obveznic v državnih bankah.

Varuhinja človekovih pravic je 18. 12. 2013 vložila zahtevo za oceno ustavnosti 15., 32. in 37. čl. Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu.²⁰ Ustavnemu sodišču je predlagala, da omenjene člene zakona razveljavi. Ocenila je, da so izpodbijane odločbe v neskladju z naslednjimi določbami Ustave RS:

- Slovenija je pravna in socialna država (2. čl.), predvsem v okviru zaupanja v pravo,
- vsakdo ima pravico do pravnega sredstva (22. in 23. čl. v povezavi s 3. odst. 120. čl.),
- enakost pred zakonom (14. čl.),
- varstvo lastnine v povezavi s pravico do zasebne lastnine (67. in 33. čl.),
- prepoved povratne veljave pravnih aktov (155. čl. Ustave, v povezavi z 2. čl.),
- načelo določnosti pravnih aktov v povezavi z 2. in 120. čl. Ustave RS.

Vloga varuhinje je sicer napisana za podrejene obveznice, vendar vse utemeljitve veljajo tudi za delnice, zato jih ne bomo ponavljali (predlagamo, da jih poslancem priložite). Dodatne utemeljitve kršenja Ustave RS so navedene spodaj. Tam so navedene tudi kršitve drugih zakonov in Obligacijskega zakonika; najpomembnejši od njih sta iztisenje malih delničarjev iz lastništva banke in manipulacija države, s katero je izničila premoženje delničarjev (in lastnikov podrejenih obveznic).

Vlada je hitro po spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu in pred razlastnitvijo delničarjev izdala novo Uredbo, tretjo v letu 2013²¹, da bi lahko ponovno, še enkrat razvrednotila kapital NKBM in razlastnila njene delničarje. Pripombe k njej je dala tudi ECB²² in med drugim poudarila:

- V obrazložitvi je navedeno, da sedanja metodologija »ne ustreza zahtevam Evropske komisije« (točka 1.6).
- Predlog Uredbe zdaj omogoča, da se v okviru ukrepov za dokapitalizacijo uporabijo rezultati skrbnega pregleda aktive banke, ki je bil izveden »v skladu z navodili« Komisije ali ECB, z namenom določitve vrednosti delnic te banke ... (točka 1.7).
- ECB daje prednost izdajam delnic za denarne vložke pred stvarnimi vložki (točka 5.1).

Uredba med drugim:

¹⁹ Tadej Kotnik, Vse igre našega strizenja, Finance, 19. 3. 2014.

²⁰ Varuhinja človekovih pravic RS, 16. 12. 2013, Zahteva za oceno ustavnosti ZBan-1L, http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/word/Zahteve_za_oceno_ustavnosti/ZAHEVA_za_oceno_ustavnosti_Zakona_o_bancnistvu_ZBan-1L.pdf, dostop 22. 4. 2014.

²¹ Uredba o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank, Ur. l. RS, št. 103/2013, 11. 12. 2013.

²² Evropska centralna banka, Mnenje o ukrepih za krepitev stabilnosti bank, CON/2013/86, 9. 12. 2013.

- omogoča, da se za ukrepe dokapitalizacije uporabijo rezultati skrbnega pregleda banke, ki je bil opravljen v skladu z navodili Komisije ali ECB;
- črta možnost, da obstoječi delničarji zagotovijo sredstva za dokapitalizacijo banke;
- če vrednotenje ekonomske vrednosti, terjatev, potencialnih terjatev, nepremičnin ali kapitalskih naložb opravi Evropska komisija, se uporabi le-to in neodvisni revizor ni potreben;
- DUTB si ob vrednotenju sredstev letno zaračuna 3 % vrednosti sredstev za stroške upravljanja in še stroške financiranja;

Metodologija za ocenjevanje realne dolgoročne ekonomske vrednosti terjatev oziroma potencialnih terjatev v Prilogi 2 Uredbe se razlikuje od metodologije, uporabljene v obremenitvenih preizkusih in od metodologije Mednarodnih računovodskih standardov.

Premoženje izbranih delničarjev je izginilo v dveh stopnjah

V zadnji, pred izbrisom objavljeni bilanci NKBM **30. 9. 2013** je znašal celotni kapital Skupine 278 M€, kumulativne oslabitve in rezervacije (torej rezerve) pa 847,8 M€, 111 % onih iz leta 2012²³. Dobiček iz rednega poslovanja od 1. 1. 2013 do 30. 9. 2013 je znašal 25,8 M€; ker so bile neto rezervacije in oslabitve 95,7 M€, je čista izguba znašala 66,9 M€. Kapitalska ustreznost NKBM je bila 8,39 %, le malo pod priporočeno mejo 9,0 %, vendar nad najmanjšo dovoljeno mejo 8,0 %. NKBM je hkrati napovedala, da bo leta 2014 poslovala pozitivno.

Dne **17. 12. 2013** je po podatkih Banke Slovenije kapital NKBM znašal 143,2 M€, kar pomeni, da so odpisi in rezervacije dosegli 982,6 M€. NKBM je za 'slabe terjatve' dobila od DUTB obveznice v višini 388 M€. Če upoštevamo še 61 M€ dobička tekočega leta, so tega dne znašala sredstva lastnikov vsaj 592 M€. Iz navedenega je očitno, da je bil kapital pozitiven. Banka je bila tudi ves čas solventna. Izbris malih delničarjev ni bil upravičen. Za doseganje kapitalske ustreznosti 9,0 % bi zadoščala dokapitalizacija okoli 30 M€. Uprava je želela dobiti 300 M€, da bi imela več kapitalske rezerve. Bilance NKBM na dan izbrisa delnic in obveznic niso bile opravljene in ne objavljene, zato so bile možne manipulacije poslovnega uspeha in premoženja delničarjev.

Država trdi, da je **18. 12. 2013** dokapitalizirala NKBM s 620 M€ v 'denarju' – v resnici je bilo 361 M€ preneseno iz državnih depozitov in 43 M€ obveznic prejšnjih izdaj RS – stvarnega vložka (kar ni denar) ter 250 M€ v obveznicah, tj. kot obljubljeno plačilo v dveh ali treh letih. NKBM je torej dobila samo 223 M€ gotovine, 77 M€ manj kot je dokapitalizacije želelo vodstvo banke. NKBM je skupaj s 388 M€ »kupnine« od DUTB dobila 1.260 M€ kapitala in je imela po letnem poročilu 2013 previsoko, 18,1 % kapitalsko ustreznost (Core Tier 1), po prvem četrtletju 2014 pa ob 8,9 M€ čistega dobička še višjo, 20,5 % – povprečje bank v EU je 10 %! Predsednik uprave NKBM je 28. 12. 2013 izjavil: »Sanacija NKBM bi uspela tudi z manj kapitala. ... Kaže, da so bila zavarovanja naših kreditov vrednotena precej strožje od tržnih ocen.«

S prenosom na DUTB je država banki odtujila 'terjatve' in obveznice v višini 1.032 M€, z njimi lastniške deleže podjetij – komitentov in še 1.900 M€ zavarovanj zanje (z nepremičninami, delnicami, podjetji). Skupinske oslabitve kreditov so bile konec leta 2013 v primerjavi s koncem leta 2012 pri

²³ Rezultati Skupine Nove KBM nakazujejo ugodne trende, 29. 11. 2013, spletna stran NKBM (dostop 8. 1. 2014)

bonitetnem razredu A za 287 M€ nižje, pri B za 481 M€ nižje, pri C za 162 M€ nižje, pri D in E so se pa povečale za 14 M€. ²⁴ Ključni so bili torej prenosi dobrih podjetij z zavarovanji vred in ne prenosi slabih terjatev. Prenesena podjetja so večinoma redno odplačevala svoje obveznosti do banke, nekatera so le želela reprogramirati obveznosti. Med njimi naj navedemo npr. Savo in Pivovarno Laško; slednja ima v svoji lasti tudi četrtno Mercatorja, Pivovarno Union, Radensko, časopisni družbi Delo in Večer idr. Kot drugi primer navajamo družbo Gradis Celje, ki je imela 30 % garancijo države in še nepremičnine kot dodatno garancijo. Na DUTB so jo prenesli s 7 % vrednostjo – s tem je država razbremenila sebe, NKBM pa povzročila dodatno izgubo. Tretji primer je Letrika – v zastavi: delnica je bila prenesena na DUTB po 10,5 €, ko je bila na trgu vredna 31 €; tri tedne po tem prenosu pa celo 42 €. Razlika je okoli 5 M€ in kredit bi bil s prodajo delnic lahko 100 % poplačan; z enoletnim denarnim tokom bi pri tej ceni delnice poplačali celotno firmo. Če to skupaj Gradisom odbijemo od negativnega izida 30. 9. 2013, ki ga je izračunala BS, bi bil negativni kapital že samo s tem manjši kot obveznosti po podrejenih obveznicah, kar pomeni, da ne drži predpostavka, da lastniki podrejenih obveznic po tem scenariju ne bi dobili nič, ker naj bi negativni kapital presegal obveznosti po podrejenih obveznicah.

Doslej ni nihče zanikal zapisov ekonomistov dr. Igorja Mastena in dr. Jožeta P. Damjana, da so najeti študenti v stresnih testih uporabljali metodo ocenjevanja nepremičnin iz mimo vozečega avtomobila. ²⁵ Strokovnjak za ocenjevanje je zapisal, da so iz vozila ocenili 20 % nepremičnin, z metodo ogleda 5 %, preostale pa po 'desktop' metodi, v pisarni, ne da bi jo sploh pogledali ali uporabili podatke Geodetske uprave (GURS) ali poznali parcelno številko in pridobili zemljiško knjižni izpisek. ²⁶ V enem od primerov so sosesko s 160 novo zgrajenimi stanovanji na slovenski obali ocenili na 600.000 € oziroma 3.750 € za vsako stanovanje. ²⁷ DUTB januarja 2014 ni dala soglasja k prodaji stanovanj v ljubljanski soseski Celovški dvori zaradi »prenizkih prodajnih cen NLB« (s povprečno ceno okoli 1.500 €/m²). ²⁸ Zaslužek DUTB bo zato kljub izredno visokim stroškom delovanja ogromen!

Tako je iz NKBM odteklo v DUTB kakovostno premoženje, ki je dejansko solastnina izbrisanih delničarjev. Krediti so se v enem letu zmanjšali od 3.398 M€ na 2.232 M€ ali za 1.166 M€. Na DUTB je bilo prenesenih 1.032 M€ t. i. 'slabe aktive', ki pa je bila v resnici zelo dobra; zavarovanja za dane kredite so se v letu 2013 znižala od 5.894 M€ na 3.992 M€ ali za 1.902 M€. ²⁴ Večer je o tem pisal²⁹: »Niso nova opozorila, da bo DUTB s prodajo tovrstnega premoženja pravzaprav zaslužila tisto, kar bi lahko ostalo v bankah. Kajti tudi banke znajo same unovčevati zavarovanja za kredite, tovrstni prihodki pa bi 'bančno luknjo' zmanjšali. Še posebej, ker je kljub prenosu za več kot 3.000 M€ slabih terjatev na DUTB ostalo še za kakšnih 5.000 M€ slabih kreditov, morda celo najslabših.«

²⁴ Letno poročilo Skupine NKBM in NKBM za leto 2013, 30. 4. 2014.

²⁵ Doktrina šoka: Stresni testi so priprava na hitro privatizacijo in poceni razprodajo državnih bank, Mladina, 13. 12. 2013.

²⁶ J. P. Damjan, Izpoved insiderja: Kako tuji revizorji ocenjujejo nepremičnine, 5. 12. 2013, dostop 22. 4. 2014, <http://damijan.org/2013/12/05/izpoved-insiderja-kako-tuji-revizorji-ocenjujejo-nepremicnine/>.

²⁷ I. Masten o čakanju na mesijo in mrhovinarjih, 5. 12. 2013, <http://damijan.org/2013/12/05/igor-masten-o-cakanju-na-mesijo-in-mrhovinarjih/>, dostop 22. 4. 2014.

²⁸ Dnevnik, 14. 1. 2014, <https://www.dnevnik.si/slovenija/ljubljana/slabo-banko-zmotila-razprodaja-stanovanj>.

²⁹ I. Ferluga, Kako je nastala virtualna bančna luknja, Večer, 2. 4. 2014.

Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar je menila³⁰, da »so ji na ministrstvu za finance, Banki Slovenije in DUTB do zadnjega trenutka 9-mesečnega usklajevanja zakona zatrjevali, da se na DUTB ne bodo prenašali t. i. 'živi' krediti.« Sedaj ugotavlja, da ni tako. »Če nič ne rečemo o preglednosti kriterijev in pogojev, na podlagi katerih so se stvari prenesle na DUTB, potem nam ena faza v procesu manjka. Nikoli v življenju nisem bila tako zmedena, kot sem pri tem zakonu. Naj mi nekdo razloži, zakaj so nekatera posojila bonitete D in E ostala na bankah, krediti z boljšo boniteto pa so šli na DUTB.«

Na eni strani Komisija državnim bankam na DUTB ni dovolila prenesti 'slabih terjatev' podjetij iz držav nekdanje Jugoslavije, kar je bilo v nasprotju z mnenjem ECB. Na drugi strani je bila npr. prenesena Adria Airways, do katere ima DUTB za 29,3 M€ terjatev, svoje obveznosti redno plačuje in je lani dolg znižala za 9 M€. Predsednik uprave zatrjuje, da je na slabi banki le zato, ker za NLB ni strateška naložba, ne pa zato, ker ne bi vračala posojila.³¹ Drugi primer je Aha Emmi, ki je v kriznih letih 2008–2012 poslovala z dobički in ima okoli 15 M€ kreditov (od tega iz NKBM 8 M€), zato je bila prenesena na DUTB; ker je lani poslovala z izgubo (letos verjetno ne bo) in naj bi NLB nameravala unovčiti zavarovanja, ki jih je Aha Emmi dala za nakup in reševanje Aha Mure, je DUTB na hitro sprožila postopek prisilne poravnave prav v času, ko naj bi njena lastnika Lukančičeva in Buxton preko nemških vlagateljev finančno sanirala Aha Muro³². Tako je država v dogovoru z Evropsko komisijo razlástila NKBM in z njo imetnike delnic in podrejenih obveznic.

Razkrite manipulacije države

'Slabe terjatve' so ob prenosu na DUTB umetno močno znižali tako, da so jih ocenjevali po navodilih vlade in Komisije, ki niso določena z zakonom in so v nasprotju z Mednarodnimi računovodskimi standardi. Za vsako preneseno terjatev so dodatno odtujili iz NKBM še skoraj dvakratnik zavarovanj. DUTB je tako prevzela od NKBM 1.033 M€ terjatev in obveznic ter okoli 1.900 M€ zavarovanj. Dala je 388 M€ poplačila v svojih obveznicah in s tem NKBM povzročila izgubo v višini –641 M€. ²⁴ V primeru NKBM je na ta način izguba za leto 2013, kljub prodaji Zavarovalnice Maribor, znašala namesto ocenjenih –90 M€ kar –685 M€²⁴. Zelo malo verjetne izgube do leta 2015 so bile na ta način spremenjene v dejanske in objavljene kot že realizirane izgube (virtualni stečaj). To je priznal guverner Banke Slovenije: »Banke so zdaj dokapitalizirane po najbolj strašnih obremenitvenih testih vsaj do konca 2015«. ³³ Večer je zapisal²⁹: »Obseg slabih kreditov je Banka Slovenije sprva ugotovila v višini –1.400 M€, izračunana 'bančna luknja' je znašala –2.700 M€, toda dobro obveščeni so prepričani, da je bila za Bruselj prenizka in treba jo je bilo podvojiti na –5.800 M€.«

Prav tako ni resnična trditev, da je država v letu 2013 dala za dokapitalizacijo bank 3.633 M€, kar naj bi se pokazalo v velikem zadolževanju države lani in letos (11,9 G€) in povišanih stroških proračuna za obresti. Na str. 8 smo dokazali, da to ni res; zadolževali so se za odplačila kreditov (7,1 G€³⁴) in

³⁰ N. Pirc Musar, Transparentnost lahko tudi boli, Delo, SP, 22. 3. 2014.

³¹ V Zvonovih potonilo 200 milijonov evrov, Delo, 17. 4. 2014.

³² Jože Pojbič, Aha Emmi: dolgo odlični, zdaj v izgubi, Delo, 29. 4. 2014.

³³ Iskanje rešitev za dolgove podjetij, Delo, 5. 4. 2014.

³⁴ J. Zupanič, Na računu nove vlade 1,5 milijarde evrov, Večer, 20. 5. 2014.

financiranje proračunskega primanjkljaja (1,0 G€). Za sanacijo bank so v veliki meri namenili plačila v obveznicah, ki bodo dospela čez nekaj let, ter depozite in obveznice prejšnjih izdaj RS. To priznava tudi Banka Slovenije v odgovoru na vprašanje št. 45¹⁰ – »glavnino virov sredstev predstavljajo depoziti države v poslovnih bankah in državne obveznice, ki bodo v določeni meri povrnjene s prodajo deležev v bankah«. V resnici bosta DUTB in država z odplačilom kreditov in prodajo zavarovanj (podjetij, nepremičnin) dobro zaslužili.

Da bi odločitve Medresorske skupine iz 20 čl. legalizirali, so očitno šele od 11. 12. 2013 do 12. 2. 2014 'ugotovili' dodatne izgube³⁵, čeprav sta revizijski hiši Deloitte in Ernst & Young že pred 11. 12. 2013 delali pregled kakovosti sredstev vzporedno z obremenitvenimi preizkusi. Namesto dolgoročne ekonomske vrednosti iz ZUKSB (točka 5 v 4. odst. 11. čl.) so uporabljali likvidacijsko vrednost¹⁰. S tem je bilo izničenih zgoraj omenjenih 594 M€ sredstev lastnikov delnic in 64 M€ sredstev lastnikov podrejenih obveznic. Ostala so v NKBM, le lastnik je postala država (597,8 M€). Ker so številke enake kot v predvideni izgubi 2013–2015, je potrjeno, da so bile dodatne slabitve po izbrisu delnic in obveznic izpeljane z namenom izničiti pozitivni kapital ter s tem zlasti sredstva imetnikov delnic in obveznic³⁶. Da končne, že objavljene, virtualne izgube niso spremenili, so morali na DUTB prenesti še več dobrih podjetij. Ta metodologija se seveda ne ujema z uradno, ki temelji na mednarodnih računovodskih standardih – zato so morali revidirano letno poročilo premakniti od 31. 3. 2014 na nedoločen datum.³⁷

Revizor letnega poročila 2013 je bil Deloitte, torej ista družba, ki je malo pred tem ocenjevala kakovost sredstev (AQR). V poročilu, ki ga je Deloitte izdal 4. 4. 2014 in Nadzorni svet NKBM sprejel 25. 4. 2014, sta revizor in vodstvo NKBM zavarovala sebe in državo z naslednjimi izjavami²⁴:

- »Rezultati pregleda kakovosti bančnega portfelja in obremenitvenih testov so pokazali pričakovan kapitalski primanjkljaj v primeru uresničitve najhujšega scenarija in na osnovi tega je bil določen potreben znesek dokapitalizacije.
- Spremembe ocen glede slabitev imajo zelo pomemben vpliv na finančni položaj in rezultate poslovanja. Te ocene se lahko v prihodnosti spremenijo zaradi spremenjenih gospodarskih pogojev in odplačilne sposobnosti komitentov ter zaradi spremembe vrednosti zavarovanj za slabe kredite ob njihovem unovčenju.
- Oceno realne dolgoročne ekonomske vrednosti sredstev je potrdil neodvisni pooblaščen neodvisni revizor (op.: Deloitte je torej potrdil vrednotenje Deloitte).
- BS je konec leta 2013 pri izvajalcu skrbnega pregleda v NKBM naročila oceno finančnega položaja obvladujoče banke na dan 30. 9. 2013. Po oblikovanju potrebnih dodatnih oslabitev kreditnega portfelja ter po prenehanju kvalificiranih obveznosti bi banka izkazovala negativni kapital.«

Z NKBM si je država hkrati prilastila še Poštno banko Slovenije, polovico Adria Bank AG, KBM Banko AD in 9 drugih hčerinskih podjetij ter se znebila vseh obveznosti za državno garantirane kredite prenesenim podjetjem. Z drugimi besedami – država je na zahtevo in ob sodelovanju Evropske

³⁵ Velikanska izguba bank: 3,2 milijarde evrov, Delo, 13. 2. 2014.

³⁶ Razkrivamo odločbe o nacionalizaciji bank, Finance, 17. 3. 2014.

³⁷ Sprememba datuma objave revidiranega letnega poročila NKBM, Obvestilo uprave, 1. 4. 2014.

komisije izropala banko in okradla njene lastnike! Po Zakonu o gospodarskih družbah bi v primeru insolventnosti bank pred razlastitvijo morali lastniki bank z več kot 25 % deležem svoje depozite pretvoriti v kapital bank. V primeru NLB in NKBM je to bila država, ki je imela v NKBM in NLB za več kot 1.800 M€ depozitov; v tem primeru bi banki upnike lahko poplačali v celoti.³⁸

Matjaž Kovačič, nekdanji predsednik uprave NKBM je izjavil³⁹: »Višina 'bančne luknje' je neverjetna. Celoten portfelj kreditov NKBM gospodarstvu in občanom je znašal neto 1.700 M€, banka je imela 700 M€ rezervacij; tujci, ki smo jih bogato plačali, pa so izračunali za milijardo evrov slabih terjatev. To pomeni, da so bili vsi krediti vredni nič, ob tem da so bila zavarovanja v NKBM vredna 5.300 M€. Vprašanje je tudi, po kakšnih diskontih so prenašali na DUTB deleže delujočih podjetij, ki plačujejo glavnice in obresti; pri tem niso imela niti dneva zamude, pa so danes na DUTB. Vprašati se je treba, zakaj je bilo nujno najprej navrtati državne banke z velikimi primanjkljaji, to predstaviti javnosti, potem pa prenašati deleže v družbo, ki bo to na takšen ali drugačen način prodajala, za kar bodo v DUTB dobivali visoke plače, vse to pa bomo plačevali davkoplačevalci.« Objavljeni prenosi dobrih podjetij na DUTB, zunanjih pogodb in plač obeh njenih izvršnih direktorjev (21.533 € bruto, brez stimulacije, ki plačo lahko podvoji) so potrdili Kovačičeve besede. Protikorupcijska komisija je po pregledu svetovalnih pogodb, denarnega toka, zaposlovanja in zapisnikov sej upravnega odbora DUTB spisala »skrb vzbujajoče« vmesno poročilo in primer iz preventivnega prekvalificirala v preiskovalnega⁴⁰, kar vse skupaj kaže na zgrešenost reševanja bank s 'slabo banko'.

»Rop stoletja, mali delničarji niso odgovorni za slabe kredite in 'bančno luknjo« je pritrdilo 51 % vprašanih v eni od anket; še 14 % jih je menilo, da gre za »pravno sporno dejanje, saj so bili ob nakupu delnic zavedeni in bi morali dobiti vsaj odškodnino«⁴¹. Medresorska komisija je (skupaj z Evropsko komisijo in ECB) prosto in arbitrarno odločala o njihovi razlastitvi, ne da bi mali delničarji imeli kakršnokoli pravno sredstvo za izpodbijanje te razlastitve.

Naj dodamo, da je Evropska komisija zahtevala 'neodvisen pregled kakovosti sredstev' že leta 2012 (za 2,5 M€ ga je opravil Ovington, hčerinsko podjetje European Resolution Capital Partners, ERC). Leta 2013 so prišli ocenjevalci iz štirih mednarodnih nepremičninskih družb in dveh revizijskih hiš iz londonskega Cityja. Za delo so dobili 22,1 M€ od Banke Slovenije in 10 M€ od bank (za NKBM je šlo 4 M€); to je sorazmerno veliko več, kot so za preglede in preizkuse plačali Španci ali Avstrijci – in že pri Špancih so svetovalci družbe Oliver Wyman zaslužili 350 €/h (evrov na uro)²⁵. Zbiranja ponudb za pregled bank lani pri nas ni bilo, kar je v nasprotju z zakonom o javnih naročilih.⁴² Uporabili naj bi zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti, kar je bilo v nasprotju s predmeti takega naročanja iz 2. čl. tega zakona.⁴³

Leta 2014 bodo ponovni pregledi in preizkusi, ki jih bodo spet plačale s krizo prizadete banke. Iz Mnenja ECB²² je očitno, da je kriterije za ocenjevanje slabih terjatev in pogoje za prenos na 'slabo

³⁸ Osmoljenci bi tožili še v Londonu, Delo, 3. 4. 2014.

³⁹ Sojenje s pridihom tajnosti, Večer, 23. 1. 2014.

⁴⁰ M. Vukelić, Streliva ne manjka, Delo, 28. 4. 2014.

⁴¹ Vox populi, Kaj menite o razlastitvi malih delničarjev NKBM?, Večer, 21. 12. 2013.

⁴² Zakon o javnih naročilih, Ur. l. RS, št. 36/2004.

⁴³ Zakon o javnem naročanju na področju obrambe in varnosti, Ur. l. RS, št. 90/12.

banko' pri drugi fazi pregleda, decembra 2013 in januarja 2014 narekovala Evropska komisija. Ti kriteriji še niso bili uradno sprejeti, saj je ECB zanje šele zaprosila Evropski bančni organ (EBA). Uporabljena metodologija torej ni bila utemeljena niti z zakonom niti s predpisi EU. Med veljavnimi mednarodnimi računovodskimi standardi in vsiljenimi priporočili Evropske komisije je razlika, zaradi katere so bili razlaščeni delničarji in lastniki podrejenih obveznic – postopek ni bil v skladu z načeli pravne države.

V Sloveniji je bil udarec veliko številčnejši in usodnejši, kot je bil na Cipru, kjer so 47,5 % vrednosti bančnih depozitov nad 100.000 €, večinoma v lasti tujih vlagateljev, pretvorili v delnice in z njimi dokapitalizirali Cipersko banko. Nobena od kriznih držav (Grčija, Irska, Italija, Portugalska, Španija) ni izničila premoženja malih vlagateljev. Delničarji NKBM so bili izbrisani v nasprotju s 33. čl. Ustave RS in 1. čl. Protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Država jih je razlastila v dveh fazah. Najprej je nasilno razvrednotila njihove vloge iz leta 2007 (5,6 milijona delnic po 27 €, skupaj **151 M€**), 2008 (po 19,5 €) in 2011 (po 8,00 €); prepovedala jim je dokapitalizacijo banke, medtem ko je sama spremenila 100 M€ coco-obveznic in visokih 10 % fiksnih obresti nanje (2,4 M€) v 100 milijonov delnic po 1 € oz. 185 milijonov delnic po 1,3 centa, skupaj **285 milijonov delnic za 102,4 M€!** S tem je knjigovodska vrednost delnice padla od 5,37 € na 0,76 €, tržna vrednost pa celo na 0,10 €. Tako je male vlagatelje iztisnila iz lastništva, dosegla 94 % lastništvo banke in nato s posebnim zakonom, ki ga ni sprejela nobena druga država v EU, njihove delnice izbrisala.

Kot v posmeh temu neetičnemu dejanju sta država v 347/4. čl. ZBan-1L in Banka Slovenije v *Povzetku odločbe o izrednih ukrepih* zapisali, da delničarji, katerih skupni deleži dosegajo najmanj desetino osnovnega kapitala banke, lahko zaradi uveljavljanja sodnega varstva zoper odločbo Banke Slovenije o izrednem ukrepu zahtevajo sklic skupščine delničarjev in imenovanje osebe, ki v postopkih sodnega varstva zoper odločbo Banke Slovenije zastopa banko – tak delež je v primeru NKBM imela le država.

Učinkovanje zakona za nazaj je poseg v pridobljene pravice, kar je v nasprotju z Ustavo RS. Spreminjanje uradnih kriterijev za ocenjevanje bank brez zakonske podlage in manipulacija bilanc s spreminjanjem dejstev po 31. 12. 2013 za nazaj na zahtevo države sta kaznivo dejanje ponarejanja listin. Opredelitev Sporočila EK kot obvezujočega pravnega vira EU v smislu 3a. člena Ustave bi pomenila ne samo kršitev prava EU temveč tudi kršitev ustavnega načela suverenosti.

Zvračanje krivde na Evropsko komisijo

Predstavniki malih delničarjev smo zahtevali bilance na dan 17. 12. 2013 od uprave NKBM, Vlade RS in Banke Slovenije, vendar jih niso imeli ali nam jih niso hoteli posredovati. NKBM imetnikom delnic ni posredovala niti odločb o izbrisu delnic niti pravnega nasveta o možnosti pritožbe, kar je bilo v nasprotju s pravili pravne države in so jih dobili celo tisti, ki jim je komunistična oblast po 2. svetovni vojni nacionalizirala premoženje. Vlada RS in Banka Slovenije sta se v Državnem zboru RS in javnosti pri sprejemanju in uveljavljanju izrednih ukrepov izgovarjali na Evropsko komisijo (EK) oz. na njeno *Sporočilo*³. Vseslovensko združenje malih delničarjev (VZMD) že nekaj tednov zahteva od guvernerja BS Boštjana Jazbeca in od Ministra za finance Uroša Čuferja, da razkrijeta izvirne dokumente, iz katerih naj bi bilo razvidno, da je bila Slovenija primorana razlastiti delničarje in imetnike podrejenih obveznic podržavljenih bank, vendar jih kljub obljubam doslej niso pokazali. Predstavniki Evropske

komisije so predsedniku VZMD med nedavnim obiskom v Bruslju zanikali, da bi kakor koli pritiskali na slovensko politiko pri odločitvi za ukrep razlastitve.⁴⁴

Ministrstvo za finance RS nam je posredovalo dopis, v katerem piše⁴⁵: »Brez vzpostavitve pravnega okvira za izvedbo novih pravil o državni pomoči za podpirne ukrepe v korist bank ne bi bilo mogoče nadaljevati sanacije tistih bank, ki same niso mogle izpolniti zahtev Banke Slovenije glede kapitalske ustreznosti. Nova pravila Evropske komisije nedvoumno določajo, da državna pomoč banki ne sme biti dodeljena, dokler lastniški kapital, hibridni kapital in podrejeni dolžniški instrumenti ne prispevajo v celoti k izravnavi morebitnih izgub banke.« Očitno so pozabili, kaj je prejšnja vlada napisala v uredbi od 13. 3. 2013 – da kvalificirane obveznosti prenehajo z odločbo BS o izrednem ukrepu (str. 8). Državna 'pomoč' je bila v resnici rop banke, delničarjev in imetnikov podrejenih obveznic.

Tudi Banka Slovenije je v svojem sporočilu za javnost (20. 1. 2014) zapisala: »Dopustnost vsakega posamičnega primera državne pomoči Evropska komisija posebej presoja. Predhodno soglasje Evropske komisije je pogoj, da država lahko nameni državno pomoč posamezni banki.« Ali bo isto pravilo veljalo za avstrijsko banko Hypo Alpe-Adria? Guverner Banke Slovenije nam je v Državnem svetu potrdil, da Avstrijci tega ne bodo naredili.⁴⁶ Dejansko je avstrijska država lani in letos banko dokapitalizirala brez skrbnega pregleda bančnega sistema z gotovino in delničarjem ni zaplenila premoženja.

Državi kot večinski lastnici NKBM je bila dokapitalizacija dovoljena le z zapleteno proceduro (stresni testi, pregled kakovosti aktive, dovoljenja evropskih in domačih institucij), ki je trajala 9 mesecev. Na drugi strani ji je bilo brez težav mogoče vložiti 22,5 M€ v podružnico tuje državne firme Renault.⁴⁷

Predsednica Vlade RS je v razgovoru⁴⁸ izjavila: »Od 1. avgusta morajo zaradi evropskih pravil najprej plačati sanacijo bank lastniki in lastniki podrejenih obveznic. Če tega ne bi naredili, ne bi dobili evropskega dovoljenja za dokapitalizacijo bank. ... Na DUTB gresta kredit in zavarovanje. Konec.« V Državnem zboru RS je ponovila⁴⁹: »Praktično nismo imeli druge poti. Uporaba tega izrednega ukrepa je bila skladna z evropskimi pravili. ... Za sanacijo bank ne bi dobili soglasja Bruslja, če izgub ne bi delili tudi lastniki delnic in obveznic«. Predsednica prezre možnost, da bi NKBM izdala nove delnice – po 0,013 € bi jih tudi državljanji in mali delničarji radi kupili.

Tako Vlada RS kot Banka Slovenije torej trdita, da je za edinstveno razlastitev delničarjev v EU kriva Evropska komisija. Predsednici Vlade RS smo predlagali zunaj-sodno poravnavo z restitucijo delnic malih delničarjev in podrejenih obveznic v višini dejansko vplačane vrednosti, z odštetimi dividendami in s prišteti obrestmi za vezane vloge. Podoben sporazum so 'jezni varčevalci' po osamosvojitvi dosegli z Banko Slovenije glede deviznih vlog, v splošno zadovoljstvo varčevalcev, bank in države. Kabinet predsednice Vlade RS je na to odgovoril, da se o zunaj-sodni poravnavi ne morejo

⁴⁴ I. Ferluga, Koga bodo strigli pri Banki Celje, Večer, 29. 4. 2014.

⁴⁵ Ministrstvo za finance, dopis št. 403-4/2014/2, 23. 1. 2014.

⁴⁶ Državni svet, posvet Strategija razvoja slovenskega bančništva, 24. 3. 2014.

⁴⁷ Zdenka Lindič-Dragaš, Začetek proizvodnje novega twinga, Delo, 8. 5. 2014.

⁴⁸ Ali povsem zaupam bankirjem? Delo, 28. 12. 2013.

⁴⁹ Odgovor poslancu Mateju Toninu, Večer in Delo, 28. 1. 2014.

pogovarjati, saj »bi to vodilo v neskladnost ukrepov sanacije bančnega sistema z evropskimi pravili o državnih pomočeh za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize«⁵⁰.

Država se sicer izgovarja na Evropsko komisijo, vendar slepo sledi priporočilom evropskih uradnikov, pa čeprav le ta (še) niso zavezujoča. Vendar v *Sporočilu* Evropske komisije niti ne piše, da je potrebno delničarje razlastiti. Celo države, ki so prejele pomoč EU (Grčija, Portugalska, Irska, Španija), niso izbrisale delnic in podrejenih obveznic bank. Nemčija, Belgija, Avstrija idr. države članice so celo zasebne banke dokapitalizirale same, brez razlašanja obstoječih delničarjev in Evropska komisija tega ni štela za pomoč. Anton Rop, podpredsednik Evropske investicijske banke je na vprašanje: zakaj je edino Slovenija morala razlastniti delničarje in imetnike podrejenih obveznic, odgovoril: »Če je to res, je nenavadno, da je v to privolila.«⁵¹ Španija in Nizozemska sta morali odločbe o izničenju delniškega premoženja že razveljaviti. Več kot očitno gre za neenakopravno obravnavo Slovenije in tudi za kršitev ustavnega načela suverenosti. Zato smo predsedniku Evropske komisije pisali pismo in ga pozvali, naj potrdi ali zanika izjave naše Vlade in BS⁵² – odgovora po 2 mesecih še nismo prejeli.

Evropska komisija je sanacijo bank v Sloveniji ter s tem okrevanje gospodarstva in zmanjšanje brezposelnosti zavirala več kot pol leta, čeprav bi lahko dovolila nujno dokapitalizacijo in kasneje še morebitno potrebno razliko. Zakaj? »Da bi Slovenija postala takšna lepa mala donosna kolonija kot večina novih članic EU« meni Marko Golob, bivši član uprave ukinjene Agencije za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN)⁵³. In dalje: »Slovenski finančni sistem je bil edini med novimi članicami EU, kjer podružnice tujih finančnih institucij niso dosegle omembe vrednega tržnega deleža; bil je edini, kjer je bil (tako kot v večini držav zahodne Evrope) v pretežni nacionalni lasti. Zakaj zahodne države ne dovolijo večinske (tuje) lastnine finančnega sektorja? Zato ker v trenutku, ko izgubiš kontrolo nad lastnim finančnim sektorjem, izgubiš gospodarsko suverenost, kontrolo nad reinvestiranjem prihrankov prebivalstva in akumulacije gospodarstva.«⁵⁴

Na seminarju Amnesty International (AI) so prvemu sekretarju AI Slovenija pred 25 leti napovedali, da »se bo v državi zgodil veliki rop«. Po opravljenih stresnih testih so mednarodnemu kapitalu znane vse bančne skrivnosti in po razlastitvi delničarjev so mu vrata razprodaje odprta. V pogodbi, ki jo je morala Banka Slovenije podpisati v časovni stiski, piše, da lahko podjetje Oliver Wyman (v lasti firme Marsh & McLennan s sedežem v davčni oazi na Bermudih) hkrati svetuje različnim strankam, vključno tistim s potencialno različnimi interesi²⁵. Država se je slekla – Slovenija se je gola razkazala potencialnim kupcem, ne pa revizorjem. Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) pred razprodajo slovenskega premoženja ponovno odpira pisarno v Sloveniji. Podjetje Ovington (ERC), ki je v Sloveniji opravljalo obremenitvene preizkuse, je že leta 2013 »ustanovilo sklad, ki namerava kupovati ničvredne slabe naložbe« – potem ko so te družbe pregledale stanje podjetij v Sloveniji, bodo sedaj lahko svoje 'poznavanje njihovih šibkih točk' izkoriščale za (poceni) nakupe slovenskih bank in podjetij²⁵.

⁵⁰ Kabinet predsednika vlade, dopis št. 476-1/2014/10, 5. 3. 2014.

⁵¹ I. Ferluga, Vstop v EU je bil priložnost, Večer, 3. 5. 2014.

⁵² Civilna iniciativa »Izbrisani mali delničarji NKBM« in Sekcija NKBM pri VZMD, 18. 3. 2014.

⁵³ Marko Golob, Najbolj odporna država, Večer, 16. 12. 2014.

⁵⁴ Marko Golob, »Slovenski model« res tako slab, Večer, 5. 11. 2013.

Očitno je bil to namen nevidnih lobijev, skritih za odločitvami v Bruslju! »Finančna industrija ima v Bruslju okoli 1700 lobistov; ščitijo velike banke in oligopol štirih velikih revizorskih hiš. Najmočnejši lobiji so države članice, kadar branijo interese svojega gospodarskega sektorja; Evropska komisija upošteva predvsem stališča francoske in nemške vlade. ... Visoki javni funkcionarji se bojijo zagovarjati splošne interese, ker hočejo v prihodnosti dobiti dobro plačano službo v gospodarstvu.«⁵⁵ »Koncept reševanja bank evro-območja so v pomembni meri zasnovali funkcionarji, ki so prišli iz vrst visokih uslužbenecv ameriške banke Goldman Sachs« je poročal Večer.⁵⁶ Goldman Sachs je dobil mandat našega Ministrstva za finance za organizacijo srečanj z vlagatelji v državne obveznice v ZDA.⁵⁷

Ne samo Evropa dveh hitrosti, tudi Evropa dvojnih meril⁵⁸

Avstrijska Hypo-Alpe-Adria. Bank (Hypo) in slovenska NLB sta v krizi 2008–2013 obe zašli v težave. NLB je po kriterijih EBA sistemska banka, Hypo pa ni. Obe državi sta v prvi polovici 2013 Evropsko komisijo (EK) zaprosili za državno pomoč z dokapitalizacijo – Slovenija 9. januarja v višini 900 M€, Avstrija 29. junija v višini 2.600 M€. Običajno EK izda dovoljenje v 2–3 mesecih. Ker aprila še ni bilo odgovora glede NLB, je Slovenija vprašala EK glede odločitve in izvedela, da postopek še ni končan. Koncem junija je EK Sloveniji sporočila, da pripravlja novo Sporočilo s spremenjenimi pravili za državno pomoč bankam; pomoč NLB bo morala ustrezati novim pravilom. Avstrija je tiste dni (29. 6.) vložila program prestrukturiranja Hypo.

EK je 30. 7. 2013 izdala *Sporočilo* o obveznem sodelovanju imetnikov delnic in podrejenih obveznic s pretvorbo v delnice ali odpisom pred dodelitvijo državne pomoči, ki je začelo veljati 1. 8. 2013. Slovenija je obvestila EK, da je vložila zahtevo pred sprejemom *Sporočila*. Na telekonferenci 19. 9. 2013 je Slovenija EK predložila dve uradni mnenji:

- a. Clifford Chance LLP iz Londona, da bi bil odpis podrejenih obveznic v nasprotju s prospektom in mednarodnimi pravili o bankah ter
- b. slovenskega Inštituta za primerjalno pravo, da bi bil odpis v nasprotju z Ustavo RS.

EK je menila, da gre za običajne izgovore držav v finančnih težavah, ki jih EK praviloma ne upošteva. Slovenija je obvestila, da mora izpolniti zahteve iz *Sporočila*, sicer bodo zahtevo zavrnil in bo morala vložiti na novo. Medtem je Avstrija zaradi izgub Hypo v 1. polletju 2013 dne 27. 8. povečala zahtevo za državno pomoč na 5.400 M€; EK je septembra to zahtevo odobrila kot tržno ustrezno kljub temu, da je bila spremenjena po 1. 8. 2013. Dovoljenje ni zahtevalo pretvorbe ali odpisa podrejenih obveznic in do njega ni prišlo niti pri dokapitalizaciji Hypo novembra 2013 niti aprila 2014.

Ministrstvo za finance (MF) je koncem septembra 2013 pripravilo spremembo zakona o bankah, ZBan-1L, s katerim je dalo BS možnost pretvorbe v delnice ali odpisa delnic in podrejenih obveznic; v njem je razveljavilo določila prospektov in imetnikom podrejenih obveznic prepovedalo pritožbo na sodišče. Državni zbor je Zban-1L sprejel kljub 3 neodvisnim uradnim mnenjem o njegovi neskladnosti z ustavo (Združenja bank Slovenije, ATVP in Agencije za zavarovalni nadzor). Vlada je dosledno

⁵⁵ P. Žerjavič, Evropska demokracija kot ujetnica interesnih skupin, Delo, 29. 4. 2014.

⁵⁶ V. Jager, Bruselj d.d.: skriti gospodarji demokracije, Večer, 12. 4. 2014.

⁵⁷ M. Č., Minister Čufer že napovedal novo zadolžitev, Delo/STA, 17. 1. in 11. 2. 2014.

⁵⁸ VZMD, IFLN Conference, 13. 5. 2014, State aid to Hypo in Austria and NLB in Slovenia, sporočilo 19. 5. 2015.

zagovarjala stališče EK, da bi v nasprotnem primeru kršili zakonodajo EU in Pogodbo EU, kar bi sprožilo blokado državne pomoči in sesutje nacionalnega bančnega sistema. Državni svet je 5. 11. 2013 dal na Zban-1L veto, vendar ga je Državni zbor 22. 11. ponovno sprejel. Dne 4. 12. 2013 je VZMD vložil zahtevo za oceno ustavnosti ZBan-1L, ki jo je Ustavno sodišče sprejelo, vendar zakona zaradi omenjenega stališča Vlade ni začasno zadržalo. Tako je 18. 12. 2013 sledila razlastitev delničarjev in imetnikov podrejenih obveznic. Istega dne sta ustavno pritožbo vložila še Državni svet in Varuhinja človekovih pravic.

Nasprotje med ravnanjem EK z obema državama je grozljivo. Slovenija je vložila zahtevo za državno pomoč za sistemske banke januarja 2013 in EK jo je odobrila decembra 2013 po popolnem izničenju vseh delnic in podrejenih obveznic. Avstrija je šestkrat višjo zahtevo za nesistemske banke vložila junija 2013 in EK jo je odobrila že septembra 2013 brez zahteve za kakršen koli odpis ali pretvorbo hibridnih ali podrejenih obveznic, kje šele za njihov popoln odpis. EK torej pri zakonskih pravilih in dejanjih s Slovenijo ne ravna kot z enakopravno članico EU, čeprav tudi Sloveniji ni posodila nobenih sredstev za sanacijo bank. S tem je prizadela četrtino, večinoma revnejšega prebivalstva.

Vendar napad EK na slovenske banke s tem še ni končan. Prodaja NKBM je bila ena izmed ključnih zahtev EK pri potrditvi državne dokapitalizacije. Po sklepu EK mora NKBM ustaviti kreditiranje tujih komitentov – umaknila naj bi se iz Avstrije in Hrvaške in prodati tamkajšnjo Adria Bank. V EK Menijo, da mora Slovenija NKBM prodati, sicer jo bo začel prodajati Bruselj⁵⁹! In to še letos, ko so ocene njene prodajne vrednosti bistveno pod knjigovodsko vrednostjo – od skupno 972 M€ obveznic in gotovine, ki jo je država lani vložila v NKBM, naj bi iztržila okrog 560 M€, zelo verjetno pa še manj. Pri tem velja opozoriti, da ima NKBM 1.100 M€ državnih obveznic, za katere dobiva 3,0–4,5 % obresti, tj. letno okoli 30–50 M€; hkrati so ti papirji primerni za zastavo pri ECB za tako rekoč zastonj vire.⁶⁰ Ko bo na Ustavnem sodišču zelo verjetno padlo razlastnitvenje podrejenih delnic, čaka državo še 500 M€ odškodnin; podobna višina odškodnin čaka državo, če bo uspešna ustavna pritožba razlastnitvenih delničarjev.

Pogled iz Bruslja

KARIKATURA MARKO KOČEVAR 23. 5. 2014

⁵⁹ Marko Jerina, Če država ne bo prodala NKBM, ga bo Bruselj, Finance, 23. 5. 2014.

⁶⁰ Monika Weiss, Adut NKBM je milijardni portfelj državnih obveznic, Finance, 23. 5. 2014.

Sporočilo ni smernica (direktiva)

V VZMD smo že pred sprejetjem Zakona o spremembi Zakona o bančništvu (ZBan-1L) opozarjali na retroaktivnost predloga. Pred sejo Ustavnega sodišča o pobudi za oceno ustavnosti zakona smo v VZMD zapisali o podrejenih obveznicah (isto pa velja za delnice): »Vlada RS v Mnenju in sporočilu za javnost nadaljuje s sprenevedanjem, saj kratko-malo navaja, da »izpodbijani člani ne posegajo v pravice vlagateljev« (?!), da bo »posledice izpodbijanih členov mogoče odpraviti z ustavno pritožbo« (po poprejšnjih nenehnih zagotovilih, da posledic ne bo potrebno odpravljati, saj nobena ne bo protipravna), da bodo v primeru zadržanja ZBan-1L »postopki pomoči bankam v nasprotju s pravili EU o državnih pomočeh«. Pri tem je zamolčala, da Sporočilo Evropske komisije z dne 30. 7. 2013 ni zavezujoče – smernica (direktiva) je nastala junija 2012 in še vedno ni sprejeta. Veljati naj bi začela leta 2015, članice bi jo morale uveljaviti s 1. 1. 2018.

»Do hitre uveljavitve strožjih pravil je zadržana celo ECB. Oktobra 2013 je bil v časniku Frankfurter Allgemeine Zeitung objavljen poziv predsednika ECB Maria Draghija, da se z zakonodajo, ki omogoča 'striženje', počaka. Celotna Nemčija se upira sprejetju strožjih pravil, ker želi odločitev o usodi posameznih domačih bank zadržati v svoji pristojnosti. Samo Slovenija je tako neučakana, da je smernice že uzakonila. Spet smo bolj papeški od papeža.«⁶¹ »Ta podrejenost Bruslju potrjuje moje stare trditve, da sploh nismo več država, ampak le zakotna provinca ...« piše prof. J. Mencinger. »Ponovno smo poskusni zajček, podobno kot v primeru stresnih testov po novi metodologiji« se strinja dr. A. Aristovnik.

Sporočilo EK v točkah 35.b in 41 piše o prostovoljni pretvorbi podrejenih dolžniških instrumentov v lastniški kapital na podlagi spodbude, ne pa o njihovi nacionalizaciji. V točki 46 piše, da podrejeni upniki ne bi smeli prejeti manj, kot bi bil njihov instrument vreden, če državna pomoč ne bi bila dodeljena, kar je povzeto tudi v noveli Zakona o bančništvu (ZBan-1L), pa se tega niso držali (glejte spodaj). Vlado je na to opozorila tudi ECB v svojem mnenju o ukrepih^{5,22}.

Vlada je junija 2013, torej pred objavo *Sporočila EK*, sama dala pobudo NKBM za izvedbo ukrepov in jih 11. 7. 2013 odobrila¹⁹. V točki 90 *Sporočila EK* piše, da bodo priglasitve, ki jih bo EK evidentirala pred 1. 8. 2013, pregledane glede na merila, ki so se uporabljala v času priglasitve. Delničarji in podrejeni upniki ob nakupu delnic oz. obveznic niso bili obveščeni, da jim država vložke lahko zapleni; delovanje zakona za nazaj, v pridobljene pravice, je v nasprotju s 155. čl. Ustave RS. Kdo bi kupil delnice, če bi vedel, da mu jih država lahko zapleni?

Poleg tega ne gre za državno pomoč bankam, saj NKBM ni zasebna banka, temveč je bila država celo njen večinski lastnik. Zakaj bi bila dokapitalizacija državne lastnine državi kot lastnici prepovedana? Nasprotno, skupaj z drugimi delničarji bi se morala zanjo odločno zavzeti. *Sporočilo EK* v točkah 28–31 dokapitalizacijo izrecno omogoča. Vendar je država na 23. skupščini NKBM decembra 2012 v primeru povečanja kapitala banke (sklep št. 2) upravi in nadzornemu svetu dovolila izključitev prednostne pravice obstoječih delničarjev do novih delnic. Na 24. skupščini junija 2013 je to pravico celo izrecno izključila (sklep št. 4), kar je bilo v nasprotju s *Povzetkom prospekta* za ponudbo delnic javnosti iz leta 2007 (točka 3) in *Sporočilom EK*. Pooblaščenci vseh treh slovenskih združenj malih

⁶¹ U. Marn, Striženje na balin, Mladina 45, 8. 11. 2013.

delničarjev so zato v tej točki napovedali izpodbojno tožbo. Prepovedati dokapitalizacijo in potem uničiti premoženje 100.000 malih delničarjev je kršenje zakonov in Ustave RS ter Konvencije o varstvu človekovih pravic.

Država je prevarala delničarje

Že letno poročilo banke za leto 2007 je prikazalo za 291 M€ oslabitev in rezervacij, dodatnih 468 M€ slabih kreditov je splavalo na površje do konca leta 2012. O rizičnih kreditih in zadolževanju v tujini v *Povzetku prospekta* ni bilo govora. Vodstvo NKBM in vlada priznavata, da je bila večina spornih 'posojil', ki so povzročila izgubo banke, odobrenih v letih 2005–2007. Slovensko gospodarstvo se je v tistih letih na veliko zadolževalo, ne da bi Vlada RS, Državni zbor ali Banka Slovenije reagirali z upoštevanjem dokumentov, ki jih je stroka pripravila pred sprejemom evra za obdobje pričakovanega padca obrestnih mer in poplave posojil. Neto zunanji dolg Slovenije se je od 15 G€ (milijard evrov) leta 2004 povečal na 39 G€ leta 2008 in je bil posledica državnega projekta 'umika države iz gospodarstva'. Leta 2009 je sledila prepoved reprogramiranja 'tajkunskih' kreditov, ki je poleg tajkunov uničevala velika prevzeta podjetja ter povzročila vrsto novih slabih kreditov in stečajev podjetij. Banka Slovenije je julija 2010, sredi finančne in gospodarske krize povečala zahtevo po kapitalski ustreznosti bank in povzročila spiralno krčenje kreditne aktivnosti ter povečevanje 'slabih kreditov'. In sedaj naj bi bili mali delničarji NKBM, ki so reševali banke tudi iz krize po osamosvojitvi in jih bodo očitno tudi tokrat, krivi in kaznovani za težave državnih bank!?

V finančni krizi so cene zastavljenih delnic padle, zavarovanja z njimi niso več zadoščala, odpisi in rezervacije zaradi nevrnjenih kreditov so rastle ter pripeljali do stečajev podjetij in zvišanja rezervacij v bankah. AUKN se ni hotela odreči prevzemni premiji, zato je nekaj domačim podjetjem predlagala, da so v njenem imenu kupila za 47,5 M€ delnic NKBM, čeprav je predsednik vlade nekaj dni pred tem na investitorski konferenci zagotovil, da država pri nakupu ne bo sodelovala. S tem je država posredno obdržala večinski delež v banki.

Država je bila ves čas večinski, nad polovični lastnik banke. Imenovala je člane nadzornega sveta, člane in predsednika uprave. Od leta 2008 do 2011 so za bruto plače in nagrade članom uprave plačali več kot 5 M€ in nadzornemu svetu 709.000 € (leta 2007 celo 386.000 €), lani 205.000 €. Torej bi morali dobro in pošteno delati. Revizije, tudi forenzična, so v letu 2012 razkrile sume odobravanja kreditov proti pravilom banke.

V *Povzetku prospekta* je bilo navedeno, da se država namerava umakniti iz lastniške strukture NKBM na delež 25 % in ena delnica. V njem je bila obljubljena tudi prednostna pravica delničarjev do vpisa novih delnic v primeru povečanja osnovnega kapitala. V resnici je država z dokapitalizacijami, v katerih mali delničarji niso smeli sodelovati, povečala svoj delež od 51 % na 94 % in nato z izbrisom vseh delnic na 100 %.

ATVP je septembra 2012 državi odvzela glasovalne pravice v NKBM, ker je imela skupaj s povezanimi podjetji večinski delež, vendar ni objavila prevzemne ponudbe ali znižala svojega lastniškega deleža pod 51 %. Direktor ATVP je takrat pojasnil, da država krši zakonodajo že od leta 2007, a Agenciji ni

uspelo ukrepati⁶²: »Tedanja vlada in del poslancev Državnega zbora so nam to preprečevali, tudi na način spremembe zakona, ki bi retroaktivno rešil neka nezakonita dejanja za nazaj.« ATVP je kljub temu teden dni pred 24. sejo skupščine (junija 2013) državi za točko o dokapitalizaciji in izključitvi drugih delničarjev vrnila glasovalne pravice.

Pred preiskovalno komisijo Državnega zbora o ugotavljanju zlorab v slovenskem bančnem sistemu je predsednik uprave NLB Janko Medja povedal, da »40 % izgub v NLB izvira iz poslov v letu 2006 ali pred njim, 40 % jih je iz leta 2007, 10 % pa iz leta 2008«. V tej banki je bila le v tretjini primerov za izgube kriva finančna kriza, »v tretjini primerov nepravilno upravljanje s tveganji, v petini primerov gre za kršitev internih pravil, v do 15 % pa za sume prevar in kaznivih dejanj«. ⁶³ Opozoril je na pomanjkljiv sistemski nadzor v naši največji banki. Za pregrevanje nepremičninskega in kapitalnega trga je bila kriva država, za preveliko sproščanje likvidnosti pa še Banka Slovenije. Slednje je povzročilo velik razmah investiranja preko hčerinskih družb in bank. »Nekateri posli niso bili narejeni s potrebno skrbnostjo«, je dejal Jože Lenič, predsednik uprave Abanke. Menil je, da se je sistematično podcenjevala soodvisnost gospodarskih družb, ki med konjunkturo povečujejo dobičke, v krizi pa povečujejo izgube (t. i. finančni vzvod). Ko je prišla kriza, je slovenski bančni sistem imel več kot 20 % virov financiranja iz tujine – mednarodne ustanove so takrat od naših bank zahtevale, da takoj poplačajo dolgove.

Zakaj je bilo potrebno uničiti trg kapitala v Sloveniji?

Tako Vlada RS kot Banka Slovenije se izgovarjata, da se »v obdobju gospodarske recesije tveganja iz naslova lastništva delnic in drugih finančnih instrumentov, ki pomenijo za imetnike ob višjem tveganju tudi večji kapitalski donos, bistveno povečajo v primerjavi s tveganji in pričakovanji, ki so obstajala v razmerah gospodarske rasti in dobrega stanja bank.« Delničarji NKBM so v povprečju dobili letno dividendo v višini 0,2 % vložka, kar ne dosega niti inflacije, kje šele dolgoročni depozit v banki. Država je s hiperinflacijo števila delnic z 39 milijonov na 323 milijonov, klientelizmom, političnim kadrovanjem v uprave in nadzorne svete banke ter drugim škodljivim delovanjem že pred tem uničila skoraj celo premoženje malih vlagateljev – knjigovodska vrednost delnice je od 14,44 € ob nakupu do konca leta 2012 padla na 5,37 €, tržna pa od 27 € na 1,3 €; po inflaciji števila delnic v letu 2013 je knjigovodska vrednost padla na 0,76 €, tržna pa na 0,10 €; pri tem je država junija 2013 monopolno kupovala delnice po 0,013 € in s tem iztisnila druge delničarje. Na evropskih in svetovnih borzah so bile lanske vrednosti delnic na rekordnih višinah, pri nas pa so prav zaradi zgoraj opisanega delovanja države in Evropske komisije rekordno nizke. Očitno to še ni bilo dovolj – malim vlagateljem so delnice in obveznice kar zaplenili oz. izničili in izbrisali iz registra.

Država je zaradi krize in stečajev podjetij od državnih bank zahtevala, da kreditirajo prizadeta podjetja s kršenjem načel za upravljanje s tveganji in internih pravil za dodeljevanje kreditov. V ta namen je v banke naložila več kot 3 milijarde evrov depozitov, sredstva zanje si je izposodila na svetovnih finančnih trgih. Pravkar potekajoča parlamentarna preiskava je pokazala, da so politiki na

⁶² RTC SLO MMC, 28. 9. 2012, <http://www.rtvlo.si/gospodarstvo/zugelj-oglobil-banko-slovenije-drzavi-odvzel-glasovalne-pravice-v-nkbm-ju/292461>. Dostop, 18. 4. 2014.

⁶³ Trojica o vzrokih za milijardne izgube bank, Delo, 24. 1. 2014

vodstva bank pritiskali tudi z zahtevami po dodeljevanju kreditov, ki so se kasneje izkazali za slabe. »Nobenega slabega kredita, nobene 'bančne luknje' ni napravil kdo od malih delničarjev«, upravičeno trdijo njihovi predstavniki.⁶⁴

Poleg tega je Banka Slovenije julija 2010, po nareku Evropske centralne banke, zahtevala hitro povečanje kapitalske ustreznosti bank – rok je bil precej krajši, kot ga je npr. za nemške banke zahteval njihov regulator. Poslovne banke so se tej zahtevi prilagajale z zmanjševanjem obsega kreditov, kar je povzročilo večji del 'slabih terjatev'.⁶⁵ Zakaj bi bili mali delničarji kaznovani zaradi delovanja države, ki nobenega njihovega predloga ni upoštevala – nemške in francoske banke, ki so neprevidno, v nasprotju z dobro prakso posojale sredstva za 'slabe' kredite, pa bi bile polno zaščitene?

Z izbrisom malih delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic sta Evropska komisija in država dokončno uničili slovenski kapitalski trg delnic ter obveznic, podjetniških in državnih. Vzajemni in pokojninski skladi so že skoraj v celoti (2.000 M€) na tujih trgih, kjer ustvarjajo delovna mesta, v Sloveniji jih pa zapirajo. Delnice NKBM so hkrati kotirale na ljubljanski in varšavski borzi, lastniki so bili v pomembnem deležu tuji vlagatelji, zato je država hkrati uničila tudi zaupanje mednarodnih trgov v slovenske delnice in obveznice. Nekateri trdijo, da je bil prav to namen Evropske komisije oz. lobijev, ki delujejo v Bruslju in odločilno vplivajo na administracijo EU. V Ministrstvu za finance so delovanje trga in njegov pomen očitno podcenjevali. Naloga vlade RS je, da zastopa pravice državljanov ter vlagateljev v njena podjetja in banke, ne pa da daje prednost tujemu, roparskemu kapitalu in v ta namen uničuje premoženje lastnih državljanov.

Ko tuje borze dosegajo rekordne vrednosti indeksov, indeks Ljubljanske borze dosega četrtno nekdanje vrednosti. Skupni promet na slovenskih kapitalskih trgih je leta 2007 znašal 3.800 M€, leta 2013 pa le 392 M€, desetino onega iz leta 2007. Grčija, Španija, Irska in Portugalska so v krizi preko borznega trga dobivale desetine milijard evrov vlog kot injekcijo v gospodarski obtok, pri nas pa so domačini in tudi tujci izgubili zaupanje v slovenski finančni trg. Zato je slovenska kriza tako vztrajna.

Posledica nespoštovanja premoženja petsto tisoč državljanov bodo seveda tožbe vse do Ustavnega in Evropskega sodišča. Take tožbe se vlečejo. Leta 1996 je država na podoben način razglasila izredne razmere na trgu vrednostnih papirjev in uničila vzajemne sklade Proficia Dadas s 3.500 vlagatelji. Izrednih razmer tudi takrat dejansko ni bilo, cene vrednostnih papirjev so bile normalne (razmerje cene delnic in dobička na delnico je bilo 15)⁶⁶. Tožarjenje po 18 letih še vedno ni končano in je trenutno na Evropskem sodišču za varstvo človekovih pravic v Strasbourgu. ATVP v letih 2007–2008, ko je bilo to razmerje kar 30 in več, ni naredila nič – zato so mnoga takrat prevzeta podjetja propadla in z njimi po sistemu domin še vrsta drugih, tudi oba finančna sklada Zvon Ena in Dva Holding s 65.000 vlagatelji. Opozorilne so izkušnje države z izbrisanimi državljanji – po dveh desetletjih pravedanja mora država po odločbi Evropskega sodišča plačati visoke odškodnine. Nekaj podobnega se zna zgoditi tudi tokrat, saj so mali delničarji španskih in nizozemskih bank v podobnih procesih tožbe dobili. NKBM v času pravedanja ne bo mogoče prodati ali pa bo morala država pristati na nižjo

⁶⁴ Gospodarstvo, več podnaslovov, V. Pirc, R. Moge, S. Prelič, I. Ferluga, Večer, 20. 12. 2013, str. 6.

⁶⁵ France Križanič, polemika v PP29, Delo SP, 22. 2. 2014.

⁶⁶ Poročilo Državnega sveta, Poročevalec DS XI/1, 21. 03. 2003.

ceno ter prevzeti nase morebitno plačilo dosojene odškodnine izbrisanim delničarjem in lastnikom podrejenih obveznic.

»Razmisliti gre tudi o gospodarski škodi, ki jo bo (»nacionalizacija«) povzročila. Kdo bo varčeval v slovenskih bankah, če nima zagotovila, da se »nacionalizacija« ne bo razširila na druge depozite? Kako naj si banke zagotavljajo likvidnost in povečajo kreditiranje gospodarstva? Posebno še, če potencialne varčevalce vsi vprek kar naprej prepričujejo, da so naše banke zanič, da je bolje varčevati v »bolj varnih« tujih in da je edina rešitev, da jih s »privatizacijo« spremenimo v zakotne podružnice.«⁶⁷

Slovenija je bila znana po tem, da ima večino državnih obveznic od domačih vlagateljev. Sedaj obletava samo tuje vlagatelje in za kredite plačuje visoke obresti (letno 1,2 G€), na domače se sploh ne obrača več – že ve, zakaj. Naša država zaradi pravil EU očitno ne sme dokapitalizirati domačih podjetij. Če bi bili slovenski skladi večinoma doma in če država ne bi uničevala premoženja investicijskih družb, skladov in malih vlagateljev, bi ti z lahkoto rešili Primorje (z 20 M€), Sveo (5 M€) in druga podjetja, bank pa sploh ne bi bilo potrebno reševati. Ohranili bi suverenost in ugled države, delovna mesta in prilive v vse tri državne blagajne.

Sporočilo EK v točki 45 posebej opozarja, da je izvzetje zahtev iz točk 43 in 44 mogoče, kadar bi izvajanje takih ukrepov ogrozilo finančno stabilnost ali povzročilo nesorazmerne ukrepe. Sesutje slovenskega kapitalskega trga je prav gotovo »usodno« za finančno stabilnost Slovenije. NKBM je v letu 2013 že izgubila 178 M€ depozitov, še več bi jih lahko v letu 2014. Če bodo oropani vlagatelji začeli dvigovati depozite in jih prenašati v nedržavne banke, bo – poleg kršenja Ustave RS zaradi razlastitev in retroaktivnosti – ogrožena tudi finančna stabilnost podržavljenih bank, torej večine bančnega sistema – zato so bili ukrepi nespametni in nesorazmerni. Pomenili so nedovoljen poseg v zasebno lastnino.

Zaključek in pogled naprej

»Obseg, pogoje in izvajalce pregleda kakovosti sredstev in stresnih testov je določila Medresorska komisija (imenovana s strani vlade) ... po posvetovanju z Evropsko komisijo (EK) in Evropsko centralno banko. ... Izvedbo skrbnega pregleda bank je koordiniral in nadzoroval Usmerjevalni odbor, ki so ga sestavljali BS, MF ter opazovalci iz EK, ECB in Evropskega bančnega organa (EBA). Pregled je bil opravljen v skladu z metodologijo in postopki ter upošteva predpostavke, ki jih je določil in potrdil omenjeni Usmerjevalni odbor ...«. ¹⁴ »Pri ST so se upoštevale likvidacijske in ne tržne vrednosti.«¹⁰

Usmerjevalni odbor je torej določil, da bo v obdobju 2013–2015 pri neugodnem scenariju upošteval »napovedi EK in ECB«¹⁴: padec BDP –9,5 % (od začetka krize se je znižal za 10 %), zasebne potrošnje za 18 % (v obdobju 2009–2012 je bilo krčenje le –2,5 %), 25 % padec cen delnic, 27 % padec cen stanovanjskih hiš itd. Banka Slovenije je kot avtorica poročila aprila 2014 objavila, da bo v obdobju 2013–2015 BDP zrasel za 0,9 %, zasebna potrošnja bo padla le za –0,4 % itd.⁶⁸ Torej že vemo, da se neugodni scenarij ne bo zgodil, vendar bo njihov izgovor: »Saj smo zapisali, da je za to samo 1 %

⁶⁷ Jože Mencinger, Tri »nacionalizacije« in njihova koristnost, Pravna praksa, 1 (9. 1. 2014), GV Založba.

⁶⁸ Banka Slovenije, Makroekonomska gibanja in projekcije, Ljubljana, april 2014.

verjetnost in 99 % verjetnosti, da se to ne bo zgodilo.« Vendar so bili prav na osnovi teh (nerealnih) predpostavk z 1 % možnostjo uresničitve razlastninjeni lastniki delnic in podrejenih obveznic, država pa je morala vložiti javna sredstva in obveznice ter je s tem močno povečala javni dolg. NKBM je tako v 1. četrtletju 2014 dosegla enormno 20,5 % kapitalsko ustreznost, dvakrat večjo, kot je v povprečju bank EU, kar bo vplivalo tudi na nižjo donosnost kapitala. In za to smo plačali nad 31 M€!?

»Ocenjeni primanjkljaj kapitala izhaja iz predpostavke, da doseže banka na koncu leta 2015 koeficient kapitalne ustreznosti Core Tier 1 najmanj 9 % v normalnih pogojih oz. 6 % v neugodnih pogojih poslovanja, po prenosu tveganih postavk na DUTB (−934 M€). BS ocenjuje, da bo 870 M€ zadostovalo za pokritje pričakovanih izgub v obdobju 2013–2015. Prednostna pravica dosedanjih delničarjev je izključena, ker so njihove delnice razveljavljene na podlagi točke 2.3 te odločbe¹³ – nesramnost!

Kako so prišli od teh predpostavk do enormnih izgub, iz poročil ni jasno. Izdelali so 4 scenarije, dva po metodi od zgoraj navzdol (top-down) in dva od spodaj navzgor (bottom-up); vsak ima svoj normalni in neugodni scenarij. Tako so z upoštevanjem razpoložljive absorpcijske sposobnosti dobili naslednje hipotetične ocene primanjkljaja kapitala v 8 preiskovanih bankah: **2,7 G€** in **4,0 G€** za osnovni scenarij ter **3,3 G€** in **4,8 G€** za neugodnega – vzeli so zadnjega! Izpustili so vsaj dva optimistična scenarija, ki se bosta očitno zgodila. Še verjetnosti osnovnih scenarijev niso upoštevane, temveč je vzeta samo ena, najbolj neugodna varianta, kot da bi bila njena verjetnost 100 % in ne 1 %. Scenariji so namenjeni ocenjevanju robustnosti stabilnosti bančnega sistema, vendar morajo biti statistično ovrednoteni. Vzeti popolnoma napačno oceno bodočega kompleksnega dogajanja in 1 % verjetnost kot dejstvo in na njegovi osnovi izničiti premoženje četrtini prebivalstva pa je kriminalno dejanje. Ne verjamemo, da gre za nestrokovnost, temveč za namerno zlorabo nestrokovnega ali skorumpiranega uradništva v Sloveniji ter evropskega v Bruslju v korist evropskega in svetovnega kapitala preko bruseljskih lobijev. Predlagamo, da vlada razreši odgovorne osebe v BS in na MF, državni zbor pa sproži preiskavo o tem.

29. 4. 2014 je EBA objavil splošno metodologijo in scenarij za stresne teste v 124 bankah EU 2014. V njih navaja prognozo gibanja BDP in brezposelnosti za Slovenijo v letih 2014–2016:

- rast BDP za 2,4 % pri osnovnem scenariju (BS predvideva 3,7 % rast) in padec BDP −3,3 % pri neugodnem (po letih: −1,8 %, −1,3 % in −0,2 %) in
- znižanje brezposelnosti na 10,7 % v osnovnem scenariju (BS pa le 0,7 % padec zaposlenosti) in zvišanje na 13,3 % (po letih +0,4 %, +1,6 % in +2,6 %).

Omenili smo že, da sta EK Sloveniji napovedala v obdobju 2013–2015 1,1 % rast BDP, 1,4 % padec zasebne potrošnje in 0,3 % padec brezposelnosti¹⁴. Samo 4 mesece po izničenju delnic NKBM torej EK, ECB in EBA bistveno spreminjajo napovedi gospodarskih gibanj, npr. pri BDP od padca −9,5 % na −3,3 % v neugodnem primeru, pri zasebni potrošnji od −18,0 % na −1,4 %, znižanje brezposelnost od 10,1 % na 9,8 % namesto zvišanja na 11,5 % v osnovnem scenariju⁶⁹. Po metodologiji EBA je bila torej dokapitalizacija bank za 1.500–2.000 M€ previsoka ter razlastninjenje delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic milo rečeno nestrokovno, etično pa zavržno dejanje. Do leta 2015 se znajo

⁶⁹ European Systemic Risk Board, EBA/SSM stress test: The macroeconomic adverse scenario, 17. 4. 2014.

napovedi o previsoki dokapitalizaciji še bistveno povečati, višek kapitala pa porabiti za odškodnine razlaščenim imetnikom delnic in podrejenih obveznic državljenih bank.

Upamo, da bo poslancem jasno, kam nas vodijo – v uničenje bank in gospodarstva, v hlapčevstvo in obubožanje prebivalstva. Predlagamo, da Državni zbor imenuje preiskovalno komisijo, ki naj pridobi uporabljeno metodologijo in izračune ter zapisnike Medresorske komisije in Usmerjevalnega odbora. Državni zbor naj razveljavi sporne določbe v ZUKS in ZBan-1L ter vrne četrtini prebivalstva njihove trdo zaslužene delnice oz. podrejene obveznice.

Za civilno iniciativo »Izbrisani mali delničarji NKBM«:
zasl. prof. dr. Peter Glavič

Za Sekcijo NKBM pri VZMD:
mag. Kristjan Verbič, predsednik VZMD

